

Omgevingsanalyse COVID-19

Analyseperiode 14:00 uur d.d. 24 februari – 14:00 uur d.d. 25 februari

DCo VWS | met input van RIVM, SZW, BZ en IenW

10.2e

Wie is getroffen?	Wie is betrokken?	Wie voelt zich betrokken?
- Nederlanders in gebieden getroffen door COVID-19 - Bedrijven met locaties in China - Bedrijven die voor leveringen afhankelijk zijn van China	- Familie / vrienden van getroffen Nederlanders - Werknemers / klanten van bedrijven die handelen met China	- Actieve burgers die zich (o.a. op Twitter) zorgen maken over het virus. - Algemeen publiek.

Samenvatting

- De media-aandacht voor COVID-19 stijgt maandag naar nieuwe hoogten. Alle landelijke en regionale media schrijven over het coronavirus, vanuit diverse invalshoeken. Meerdere landelijke media onderhouden een liveblog.
- De gezondheidssituatie in Nederland speelt een grotere rol in de media, nu de uitbraak van COVID-19 dichterbij lijkt te komen. Zo schrijven media over de voorbereiding in Nederland.
- De meeste aandacht gaat uit naar ontwikkelingen in Italië en Spanje. In het H10 Costa Adja Palace-hotel op Tenerife zitten ten minste zeven Nederlanders samen met zo'n duizend andere mensen de komende twee weken in quarantaine, melden media.

Karakterisering berichtgeving

- Met een uitbraak in Europa staat COVID-19 sinds maandag volop in de media-aandacht, met het hoogste aantal artikelen tot nu toe. Vrijwel elke landelijke en regionale ochtendkrant schrijft erover. Diverse landelijke media onderhouden nog altijd een liveblog (o.a. [NU.nl](#), [AD](#)).
- De gezondheidssituatie in Nederland speelt een grotere rol in de media, nu de uitbraak van COVID-19 dichterbij lijkt te komen. Zo schrijven media over de voorbereiding in Nederland.
- De meeste aandacht gaat uit naar ontwikkelingen in Italië en Spanje. In het H10 Costa Adja Palace-hotel op Tenerife zitten ten minste zeven Nederlanders samen met zo'n duizend andere mensen de komende twee weken in quarantaine, melden media.
- Op de voorpagina's van de ochtendkranten overheersen de koppen over COVID-19: 'Wereld zet zich schrap voor een pandemie' (AD), 'Virus bereikt winkels' (Telegraaf), 'De draaiboeken liggen klaar voor het coronavirus' (Trouw), 'Vrees voor pandemie zet beurzen flink in het rood', 'Duizenden kerkvieringen in Italië afgelast' (RD) en 'Groeierende angst voor coronavirus benadrukt beurzen wereldwijd' (FD).
- Veel media halen dinsdag reacties en vragen op uit het publiek over COVID-19.

Zie hieronder de belangrijkste nieuwe ontwikkelingen die naar voren komen in de media:

Aantallen

- Wereldwijd zijn 80,142 besmettingen bevestigd en 2,698 mensen overleden ([WHO](#)).
- Het aantal nieuwe coronadoden in China was maandag het laagst sinds de eerste meting ([NOS](#)).

Beschrijving van het virus in de media

- Wat betreft de snelle verspreiding van het virus in Italië benadrukt de WHO dat besmette mensen in vier van de vijf gevallen milde of geen symptomen vertonen ([RTL Nieuws](#)).
- De eerste resultaten van een proef met een medicijn van biotechnologiebedrijf Gilead tegen het nieuwe coronavirus worden 27 april bekendgemaakt ([RD](#)).

Beschrijving van de uitbraak in de media

- Nederland moet zich schrap zetten voor het bijna onvermijdelijke moment dat het coronavirus in onze samenleving opduikt. Nu het aantal besmettingen in het noorden van Italië rap

toeneemt, dendert 'Covid-19' steeds sneller op ons land af. Viroloog Marc van Ranst is van mening dat een uitbraak niet is te voorkomen, hooguit te vertragen ([Telegraaf](#)).

- Een pandemie van COVID-19 is nauwelijks nog te voorkomen. Veertig tot zeventig procent van de wereldbevolking zal het nieuwe coronavirus krijgen, maar heel ernstig is dat ook weer niet: de meeste mensen merken weinig, of zelfs helemaal niets. Die voorspelling doet Marc Lipsitch, epidemioloog en professor aan de Universiteit van Harvard, in tijdschrift The Atlantic ([Telegraaf](#)).
- Met de zomer in het vooruitzicht is een pandemie van Covid-19 misschien nog te voorkomen, stelt viroloog Ab Osterhaus in de [Telegraaf](#).

Politiek

- "De EU moet met één mond spreken en geen tegengestelde adviezen over het coronavirus geven", zegt CDA-Europarlementariër Esther de Lange, tevens vicefractievoorzitter EVP ([NOS](#)).
- Ook EU-parlementariër Mohammed Chahim (PvdA) wil dat de EU-landen meer samenwerken.
- VVD'er Jan Huitema is wel voor meer coördinatie tussen de verschillende lidstaten, maar ieder land mag wat hem betreft zelf met een reisadvies komen. "Ik zou mensen met reisplannen nu vooral adviseren om het advies van het ministerie van Buitenlandse Zaken goed in de gaten te houden als ze van plan zijn naar Noord-Italië te reizen."

Informatiebehoefte

RIVM

- Het aantal inkomende telefoongesprekken bij het RIVM (226) ligt maandag ruim twee keer hoger dan het vorige record van 31 januari. Het aantal mails (12) ligt nog relatief laag.
- Maandag 24 februari zijn in totaal 881 berichten over het nieuwe coronavirus binnengekomen bij het RIVM. Dit was de drukste dag tot nu toe. Veelgestelde vragen zijn:
 - Wat gebeurt er in Italië en kan dat ook in Nederland gebeuren?
 - Wat zijn de gevolgen voor Nederland van wat er in Italië aan de hand is?
 - Is Nederland wel goed voorbereid?
 - Wat klopt er van het gerucht dat de incubatietijd langer dan 14 dagen is?

Buitenlandse Zaken

- In reacties op (berichtgeving over) het reisadvies vragen mensen zich af:
 - wat de in het reisadvies gebruikte term 'veiligheidsrisico' concreet inhoudt
 - wat de risico's zijn van een bezoek aan Rome
 - of reisadviezen voor landen als Zuid-Korea en Vietnam niet ook aangepast moeten worden

Onderzoek Rode Kruis naar gebruik mondkapjes

- Nederlanders hebben niet genoeg kennis over het gebruik van mondkapjes als bescherming tegen het nieuwe coronavirus. Dat blijkt uit onderzoek van het Rode Kruis (o.a. [RTL Nieuws](#)).
- Slechts 34 procent van de Nederlanders weet dat je bij het verkeerd gebruik van mondkapjes juist een groter risico op besmetting loopt. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat je de buitenkant van het mondkapje aanraakt of herhaaldelijk hetzelfde kapje gebruikt.
- 52 procent denkt dat het belangrijk is om in landen waar het coronavirus is vastgesteld continu een mondkapje te dragen. Ook dat klopt niet: in principe hoeven alleen hulpverleners, mantelzorgers of mensen met koorts of luchtwegproblemen een mondkapje te dragen.

Gedrag (Nederland)

Voorbereiding op uitbraak

- Nu COVID-19 met de uitbraak in Italië een stuk dichterbij komt, verschijnen er in de media veel meer artikelen over de voorbereidingen in Nederland. Zo kopt [FD](#): 'Uitbraak coronavirus in Italië: wat doet Nederland?'. Trouw schrijft over de draaiboeken die klaarliggen bij het RIVM.
- [Omrop Fryslân](#) geeft vijf tips om om te gaan met het virus als het Nederland zou treffen.
- 'Wie neemt de beslissingen bij uitbraak coronavirus in Oost-Nederland?', kopt [de Stentor](#).

Reisadvies

- De aanscherping van het reisadvies voor Italië krijgt veel aandacht in de media. Volgens *Trouw* heeft BZ daarmee gehoor gegeven aan een oproep van het CDA. [NOS](#), [RTL Nieuws](#) [Nu.nl](#) en andere nieuwsbronnen nemen het reisadvies zonder commentaar over.

Minister Blok

- [GeenStijl](#) schrijft dat minister Blok in Iran mogelijk in contact is geweest met een districtsburgemeester van Teheran, die besmet is COVID-19.

Samenleving

- De Nederlandse bevolking heeft 33.000 euro aan het Rode Kruis gedoneerd om verdere verspreiding van het COVID-19-virus tegen te gaan ([NU.nl](#)).

Nederlanders in 'coronagebieden'

- In het H10 Costa Adja Palace-hotel op Tenerife zitten ten minste zeven Nederlanders samen met zo'n duizend andere mensen in quarantaine. De Nederlanders moeten veertien dagen in quarantaine, meldt een woordvoerder van reisorganisatie Sunweb ([NOS](#)).

Cruiseschip Diamond Princess bij Japan

- Een vierde passagier van het cruiseschip Diamond Princess bij Japan is overleden aan de gevolgen van COVID-19. Het zou gaan om een persoon van in de tachtig ([ANP](#)).

Economische gevolgen

- De hoofdeconoom van de Rabobank zegt in het FD dat de Nederlandse transportsector, die voor bijna 27 miljard euro per jaar aan wederuitvoer omzet, de gevolgen van de economische terugslag in Azië zal gaan voelen.
- Volgens De Telegraaf denkt ABN Amro dat de voorraden in Nederland in de komende twee weken op zullen raken en dat er dan 'nog grote klappen kunnen vallen'. Er zal o.a. een tekort aan koelcontainers ontstaan wat vleestransporten en groente-export zal raken, aldus ABN Amro.
- De Volkskrant, De Telegraaf en FD schrijven over de beurzen die wereldwijd krimpen als gevolg van de uitbraak van het virus.
- Telegraaf meldt dat het coronavirus de Nederlandse winkels bereikt: klanten moeten door tekorten vaker meer afrekenen. Blokker en Coolblue erkenden maandag problemen te hebben met de levering. De krant meldt verder dat 33 bedrijven inmiddels toestemming hebben gekregen voor werktijdverkortung, omdat ze door het virus in de problemen zijn gekomen.
- Het Nederlandse toerisme ondervindt aan de inkomende én uitgaande kant dat het rap om zich heen grijpende coronavirus de internationale reislust flink tempert, meldt [Telegraaf](#).
- Zorgtechnologieconcern Philips waarschuwt voor een negatief effect op de resultaten in het eerste kwartaal van dit jaar door de uitbraak van het nieuwe coronavirus. De onderneming kan nog geen specifiek bedrag noemen ([Skipr](#)).

Songfestival Rotterdam

- Wat gebeurt er als blijkt dat het Eurovisie Songfestival in mei niet door kan gaan in Rotterdam door de verspreiding van het COVID-19? Dat wil Leefbaar Rotterdam weten van het college van B&W. Ook vraagt de partij over mogelijke extra kosten door de dreiging ([PZC](#)).
- Viroloog Ab Osterhaus stelt op de voorpagina van [AD](#) dat het Songfestival mogelijk in gevaar is.

Gedrag (buitenland)

Europese Unie

- De ministers van Volksgezondheid van Italië en diverse buurlanden overleggen vandaag in Rome over de uitbraak van het nieuwe coronavirus in het noorden van Italië. Ook EU-commissaris Stella Kyriakides van Volksgezondheid schuift aan. De landen die aan het overleg meedoen zijn behalve Italië, Zwitserland, Slovenië, Oostenrijk, Duitsland, Frankrijk en Kroatië ([AD](#)).

WHO

- De Wereldgezondheidsorganisatie WHO vindt dat de wereld meer zou moeten doen om zich voor te bereiden op een corona-pandemie. De WHO vindt het nog te vroeg om de huidige corona-uitbraak een pandemie te noemen, maar landen zouden volgens de organisatie nu al wel in 'staat van paraatheid' moeten zijn ([RTL Nieuws](#)).

Italië

- Voor het eerst is iemand in het zuiden van Italië besmet met het coronavirus COVID-19. Een toerist uit de Noord-Italiaanse stad Bergamo testte positief in een ziekenhuis in Palermo op Sicilië ([NU.nl](#)). De autoriteiten melden dinsdag ook twee gevallen in de regio Toscane. Een van de twee gevallen betreft een toerist in de stad Florence (ANP).
- Italië telt inmiddels meer dan 220 infectiegevallen en zeven doden ([NU.nl](#)).
- Honderden kerken in Italië hebben tijdelijk hun deuren gesloten vanwege het coronavirus ([RD](#)).
- De WHO noemt de snelle verspreiding van het virus in Italië nu 'zorgelijk' ([RTL Nieuws](#)).
- De Italiaanse voetbalclub Internazionale speelt donderdag de thuiswedstrijd in de Europa League tegen het Bulgaarse Ludogorets zonder publiek ([Telegraaf](#)).

Spanje

- De Spaanse autoriteiten testen honderden toeristen op de Canarische eilanden op het coronavirus. Dat gebeurt nadat bij zeker twee toeristen het virus was vastgesteld ([Telegraaf](#)).
- Op het Canarische eiland Tenerife zijn zo'n duizend gasten van een hotel in quarantaine geplaatst, omdat bij een van hen COVID-19 is vastgesteld. Ze mogen het hotel niet verlaten. In het H10 Costa Adja Palace-hotel zitten ten minste zeven Nederlanders. Reisorganisaties als TUI, Corendon en Sunweb bieden reizen met een verblijf in dit hotel aan ([NOS](#), [RTL Nieuws](#)).

Zuid-Korea

- Zuid-Korea gaat 200.000 leden van een kerk testen op het coronavirus. In het land is een golf van nieuwe besmettingen gemeld tot een totaal van 977 ([ANP](#)).
- De Amerikaanse gezondheidsdienst voor ziektecontrole en preventie (CDC) heeft Amerikanen afgeraden om naar Zuid-Korea te reizen als het niet absoluut noodzakelijk is

Iran

- Het aantal doden in Iran door het nieuwe coronavirus is opgelopen naar veertien ([RD](#)).

China

- De Chinese regering heeft KLM bedankt voor de hulpgoederen die het ruim een week geleden naar het land heeft verstuurd om te steunen in de coronacrisis ([Telegraaf](#)).
- De Chinese overheid probeert via berichten op WeChat en Twitter de informatiestroom rond het coronavirus COVID-19 te controleren, blijkt uit onderzoek van VICE. Het medium sprak Chinezen die onder druk zijn gezet om berichten over het virus offline te halen ([NU.nl](#)).

Rode Kruis

- Het Rode Kruis is in Italië met ongeveer drieduizend hulpverleners actief. Zij helpen bijvoorbeeld bij het vervoer van mogelijk besmette personen met speciale ambulances en geven voorlichting.
- Het Rode Kruis mag bij uitzondering ook in Noord-Korea hulp verlenen. Normaal is dit niet toegestaan vanwege de sancties die de VN vier jaar geleden hebben opgelegd ([NU.nl](#)).

Sport

- Coronavirus grijpt om zich heen in sportwereld, kopt [Telegraaf](#). Het WK tafeltennis voor landenteams in Korea eind maart is uitgesteld. In Japan heeft de hoogste voetbaldivisie J.League alle wedstrijden tot halverwege maart uitgesteld.

Betekenisgeving

Peilingen over COVID-19

- [Telegraaf](#) haalt dinsdag reacties op voor de stelling van de dag over angst voor het coronavirus.

- [Omroep Gelderland](#) vraagt dinsdag reacties op de stelling: 'Het coronavirus komt steeds dichterbij, ik maak me zorgen'.
- Bij het radioprogramma Stand.nl kunnen luisteraars vanmorgen reageren op de stelling: 'Nederland is goed uitgerust om het coronavirus aan te kunnen'.
- [NU.nl](#) roept lezers maandagmiddag op om vragen te stellen over COVID-19.

Discriminatie vanwege COVID-19

- Eindhovens Dagblad schrijft dat actiegroep Kick Out Zwarte Piet (KOZP) nog niet kan zeggen hoeveel reacties er zijn binnengekomen op de oproep aan carnavalsvierders om alert te zijn op racistische stereotypes van onder meer Chinezen.
- NU.nl en NOS melden dat de Chinees Nederlandse vrouw die afgelopen weekend is mishandeld, aangifte gaat doen van mishandeling tegen een groep van vier à vijf mannen. Volgens haar zongen ze zaterdag het discriminerende coronavirus-lied van Radio 10, toen ze met hen in de lift van een flat in Tilburg stond. Toen ze de mannen hierop aansprak, volgde een woordenwisseling en zou ze zijn mishandeld.
- Verder meldt NU.nl dat sinds de uitbraak van het coronavirus steeds meer mensen met een Aziatisch uiterlijk wereldwijd te maken krijgen met discriminatie, zo ook in Nederland. Bij Discriminatie.nl, een landelijk discriminatiemeldpunt, komen meer meldingen binnen van de Chinese gemeenschap in Nederland dan normaal, aldus de nieuwssite.

Telegraaf: 'Coronavirus' al in 1981 voorspeld

- Heeft thrillerschrijver Dean Koontz de uitbraak van het huidige coronavirus bijna veertig jaar geleden al voorspeld? In zijn boek 'Eyes of Darkness' schrijft de Amerikaan over een virus met de naam Wuhan-400 dat in 2020 voor wereldwijde paniek zou zorgen, schrijft [Telegraaf](#).